

Kung Sino ang Nagsasalita, Siya ang Nagsasalaysay: Wika Bilang Tinig ng Katutubong Pamayanan

Lizabeth G. Ringor

Zamboanga Peninsula Polytechnic State University, R.T. Lim Boulevard, Baliwasan Zamboanga City 7000

Corresponding email: lringor@zppsue.edu.ph

Kapag isang pamayanan ang nagsasalita sa sarili nitong wika, hindi lamang mga salita ang naririnig. Naririnig ang kanilang kasaysayan, paniniwala, karanasan, at paraan ng pagtingin sa mundo. Sa mga katutubong pamayanan ng Pilipinas, ang wika ay nagsisilbing tinig ng kolektibong alaala. Sa pamamagitan nito, naipapasa mula sa isang salinlahi patungo sa susunod ang mga kuwentong maaaring hindi matatagpuan sa mga aklat ngunit buhay na buhay sa komunidad.

Mahalagang maunawaan na ang wika ay bahagi ng pagkakakilanlan ng isang pamayanan. Sa pagsusuri nina Zeng at Li (2023) tungkol sa language policy and planning sa Pilipinas, ipinakitang ang mga ideolohiya ng linguistic assimilation, vernacularization, at linguistic pluralism ay may malaking impluwensiya sa katayuan ng iba't ibang wika. Ipinapakita nito na ang pagpili kung aling wika ang gagamitin sa edukasyon, pamahalaan, at pampublikong komunikasyon ay may epekto rin sa kung aling mga tinig ang mas naririnig sa lipunan.

Kapag ang isang katutubong pamayanan ay may pagkakataong magsalita gamit ang sariling wika, mas nagiging natural ang pagpapahayag ng kanilang karanasan. Ang ilang konsepto, relasyon, kaugalian, at pananaw ay maaaring magkaroon ng kahulugang mahirap ganap na maipahayag sa dominanteng wika. Kaya mahalagang hindi lamang isalin ang mga katutubong kuwento kundi bigyan din ng pagkakataon ang mismong mga tagapagsalita na maging tagapagsalaysay.

Makikita ito sa karanasan ng mga kabataang Bukidnon at Talaandig. Sa pag-aaral nina Bonifacio et al. (2021), ipinakita na maaaring palakasin ang indigenous language conversation skills sa pamamagitan ng organisadong language program. Sinuri ng kanilang pag-aaral ang iba't ibang aspeto ng paggamit ng Binukid, kabilang ang grammar, pronunciation, vocabulary, fluency, at comprehensible communication. Ipinakita ng resulta na posible ang revitalization kapag may sinadyang pagsisikap na gamitin at ituro ang wika.

Ngunit ang pagiging mahusay sa bokabularyo at grammar ay hindi sapat upang mapanatiling buhay ang isang katutubong wika. Ayon kay Henne-Ochoa (2018), kailangang bigyang-pansin din ang traditional Indigenous ways of speaking. Kasama rito ang mga culturally appropriate na paraan ng pagkukuwento, pagbibigay ng payo, pakikipag-usap sa elders, at paggamit ng verbal art. Ang wika ay hindi lamang code na ginagamit upang maghatid ng impormasyon. Ito ay bahagi ng paraan ng pamumuhay at pakikipag-ugnayan ng isang komunidad.

Mahalaga rin ang komunidad mismo sa proseso ng language revitalization. Sa pag-aaral nina Villaluz et al. (2023) sa Talaandig community sa Bukidnon, ipinakita kung paano maaaring makilahok ang community leaders, parents, teachers, elders, at

cultural practitioners sa pagpapalakas ng language learning at cultural sustainability. Ang ganitong community engagement ay mahalaga dahil ang wika ay hindi maaaring buhayin nang hiwalay sa mga taong aktuwal na gumagamit nito.

Sa kabilang banda, kailangang kilalanin ang mga puwersang maaaring magpahina sa paggamit ng katutubong wika. Sa pag-aaral ni Ponce (2025) sa multilingual speakers mula sa southern Philippines, kabilang ang Maguindanaon, Hiligaynon, Iranun, Maranao, at Cebuano, nakita ang malakas na social association ng English sa competence at opportunity. Ipinapakita nito kung paano maaaring maimpluwensiyahan ng social mobility at historical language hierarchies ang pagpapahalaga ng mga tao sa iba't ibang wika. Kapag palaging itinuturing na mas kapaki-pakinabang ang dominanteng wika, maaaring mabawasan ang paggamit ng sariling wika ng kabataan.

Gayunman, hindi kailangang manatili lamang sa tradisyonal na espasyo ang katutubong wika. Ipinapakita ni Meighan (2022) na maaaring gamitin ang teknolohiya upang suportahan ang intergenerational language transmission kapag ito ay nakaugat sa family at community life. Ang recordings, digital storytelling, videos, podcasts, at online archives ay maaaring maging bagong espasyo kung saan maririnig ng kabataan ang mga tinig na dati ay naririnig lamang sa loob ng komunidad.

Sa huli, ang tunay na pagpapanatili ng katutubong wika ay hindi lamang tungkol sa pag-iingat ng mga salita. Ito ay tungkol sa pagbibigay ng pagkakataon sa mga taong gumagamit nito na patuloy na magsalita, magkuwento, magturo, at magpahayag ng kanilang sariling pananaw.

Kung sino ang nagsasalita, siya ang nagsasalaysay. At kapag ang isang pamayanan ay binigyan ng puwang na magsalita sa sarili nitong wika, hindi lamang isang wika ang ating napapanatili. Napapanatili natin ang isang buong paraan ng pag-alala, pag-unawa, at pagkilala sa mundo.

References

- Bonifacio, R. M., Zaman, D. J. M. R., Prantilla-Arambala, M. D., & Zarate, M. S. (2021). Effects of indigenous language conversation skills enhancement program among Bukidnon and Talaandig youths in the Philippines. *Ampersand*, 8, 100076. <https://doi.org/10.1016/j.amper.2021.100076>
- Henne-Ochoa, R. (2018). Sustaining and revitalizing traditional Indigenous ways of speaking: An ethnography-of-speaking approach. *Language & Communication*, 62, 66–82. <https://doi.org/10.1016/j.langcom.2018.07.002>
- Meighan, P. J. (2022). Indigenous language revitalization using TEK-nology: How can traditional ecological knowledge (TEK) and technology support intergenerational language transmission? *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. <https://doi.org/10.1080/01434632.2022.2084548>
- Ponce, A. R. C. (2025). Colonial mindset, appropriation, and emotion: Language attitudes towards English of multilingual speakers in southern Philippines. *International Journal of Multilingualism*, 22(3), 1943–1959. <https://doi.org/10.1080/14790718.2025.2475371>
- Villaluz, G. D., Tagalog, R. M. P., & Saway, A. L. (2023). Engaging Indigenous community towards a Talaandig language learning and cultural sustainability. *ASEAN Journal of Community Engagement*, 7(2), 129–150. <https://doi.org/10.7454/ajce.v7i2.1227>

ARTICLE DETAILS

PG-0000028; Received: May 4, 2026; Accepted: May 5, 2026; Published: May 7, 2026

CITATION:

Ringor, L. G. (2026). *Kung Sino ang Nagsasalita, Siya ang Nagsasalaysay: Wika Bilang Tinig ng Katutubong Pamayanan*. *Pinas Gazette: Essay, Stories, and Poetry*. DOI: 10.64591/xnjmxy87

COPYRIGHT

Copyright © 2026 by author(s). *Pinas Gazette: Essay, Stories, and Poetry* is published by Harness Mind Publishing. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing redistribution and reproduction in any format or medium, provided the original work is cited or recognized.